

Operat ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych

zespół autorski:

Walory Kulturowe

dr inż. arch.kraj.Joanna Dudek- Klimiuk

Walory Krajobrazowe:

dr Joanna Adamczyk

dr Agata Cieszewska

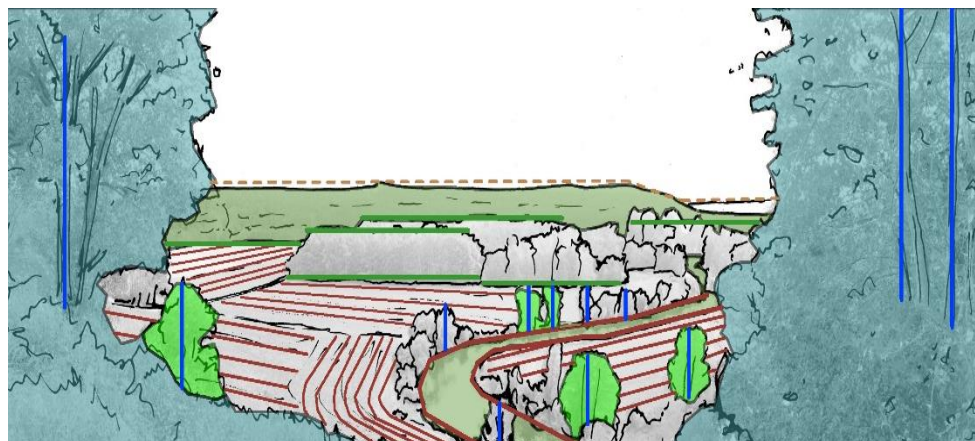
dr inż.arch.kraj. Joanna Dudek- Klimiuk

dr inż. arch. Kraj. Renata Giedych

dr inż. arch.kraj. Gabriela Maksymiuk

dr Piotr Wałdykowski

mgr inż. arch.kraj. Maciej Wasilewski

Walory kulturowe, metodyka prac

- prace wstępne:
 - weryfikacja danych i poszukiwanie nowych źródeł informacji (GEZ, historyczne mapy terenu, inne)
 - wytypowanie nowych obiektów, pominiętych we wcześniejszym opracowaniu
- prace terenowe:
 - dokumentacja obiektów i weryfikacja strefy ekspozycji krajobrazowej kulturowych dominant oraz czytelność ich podstawowych osi kompozycyjnych (założenia dworskie, kościoły)
- prace analityczne:
 - ocena stanu zachowania substancji zabytkowej zidentyfikowanych cennych elementów kulturowych Parku (w tym oceny kierunków postępujących zmian), czytelności i kompletności ich układu przestrzennego

Walory kulturowe - Podsumowanie diagnozy

- **synteza:**

- **waloryzacja zasobów kulturowych** BPK oraz jego otuliny (oparto o uznane prawem wartości (wpis do Rejestru zabytków, ewidencji)
- **określenie roli w krajobrazie i znaczenia dla zachowania tożsamości**
- jako jeden z wniosków wskazano **najcenniejsze i najbardziej charakterystyczne elementy i cech krajobrazu kulturowego** BPK
- za takie uznano:
 - średniowieczne korzenie osadnictwa i ich materialne ślady w postaci kościołów – najczytelniejsze w krajobrazie dominanty kulturowe
 - rolniczy charakter terenu opracowania – zabudowa dworska, folwarczna i zagrodowa, elementy kultury ludowej,
 - malowniczość dolin rzecznych i ich tradycyjne wykorzystanie – ślady dawnych osad (młynów wodnych i domów młynarzy)
 - wielokulturowość dawnych mieszkańców tych terenów (narodowa i wyznaniowa)

Diagnoza Podsumowanie

Ogółem w BPK:

1 (rejestr zab.), 9 (ewidencja konser.)

Ogółem w otulinie ChPK:

13 (rejestr zab.), 11 (ewidencja konser.)

W granicach Parku:

W rejestrze zabytków:

- cmentarz (1)

W ewidencji zabytków:

- park podworski (1), cmentarz (2), dwór (1), murowana kuźnia (1),
- młyn wodny (3), budynki gospodarcze (1)

Obiekty poza ewidencją:

cmentarz (1), fragmenty młyna (1), krzyże (2), kapliczka (1)

W otulinie Parku:

W rejestrze zabytków:

- W rejestrze zabytków: park podworski (3), kościół (3), cmentarz (1), dwór (3), dom młynarza (1),
- folwark (1), pozostałości po zabudowie folwarcznej (1)

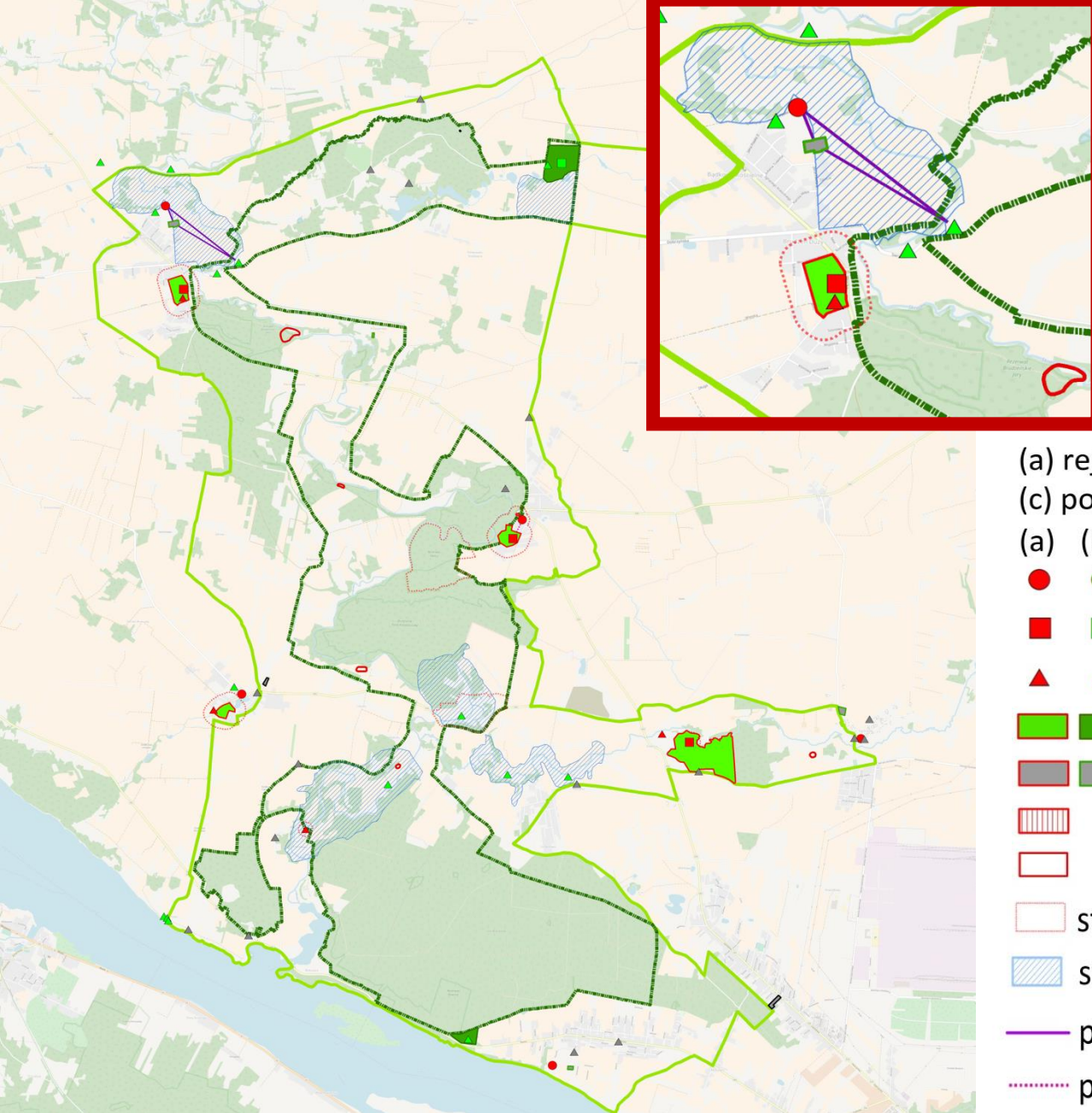
W ewidencji zabytków:

- park rezydencjonalny (1), cmentarz (2), dom (5), młyn (2), kapliczka (1)

Obiekty poza ewidencją:

- cmentarz (1), kapliczka (5), krzyż (5), figura Matki Boskiej (1)

Mapa zabytków materialnych BPK

(a) rejestr zabytków, (b) ewidencja zabytków
(c) poza ewidencją

(a) (b) (c)

- ● ● kościoły
- ■ ■ dwory
- ▲ ▲ ▲ inne
- ■ ■ parki
- ■ ■ cmentarze
- ■ ■ zespół budowlany
- ■ ■ stanowiska archeologiczne
- strefa ochrony konserwatorskiej
- strefa ochrony ekspozycji
- powiązania widokowe czytelne
- - - powiązania widokowe nieczytelne

Zmiany w ostatnich 10 latach w zasobie, postępująca degradacja / prace naprawcze

pozytywne działania:

- utworzenie Gminnych Ewidencji Zabytków
- prace rewitalizacyjne na terenie parku w Brudzeniu Dużym, restauracja zagrody młyńskiej w Radotkach
- aktywizacja środowisk lokalnych (odnowienie cmentarza cholerycznego i pomnika hr. Łubieńskiej na starym cmentarzu w Sikorzu)

negatywne zjawiska:

- postępująca degradacja obiektów parkowych i dworskich (Sikórz)
- nowa zabudowa jako tło eksponowanych w krajobrazie obiektów zabytkowych (Janoszyce)
- niefortunne lokalizacje tablic informacyjnych i ich stan techniczny
- usuwanie drzew

RADOTKI 2006

RADOTKI 2017

SIECIEŃ 2006

SIECIEŃ 2017

Zagrożenia wewnętrzne – źródła i możliwe sposoby ich ograniczania:

Lp.	Charakterystyka i źródła zagrożenia	Możliwe sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	Brak użytkownika obiektu lub właściciel nie podejmujący prac konserwacyjnych	Prawna egzekucja obowiązku dbania o obiekt zabytkowy (ewentualnie inwestor zastępczy)
2	Niewłaściwa funkcja obiektu	Adaptacja na inne cele
3	Brak ochrony prawnej obiektu	Wpis do ewidencji konserwatorskiej
4	Wprowadzanie nowych inwestycji kubaturowych w obszarze przedpola ekspozycji zabytku	Wprowadzenie stref ochrony ekspozycji wraz ze stosownymi zapisami regulującymi sposób zagospodarowania terenu
5	Wprowadzanie nowych inwestycji kubaturowych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu przejmującego rolę dominanty	Wprowadzenie stref ochrony ekspozycji wraz ze stosownymi zapisami regulującymi sposób zagospodarowania terenu
6	Całkowite ograniczenie dostępności obiektu przez jego właściciela lub użytkownika obiektu	Klauzula do umowy dzierżawy lub sprzedaży obiektu, inna zachęta

Zagrożenia zewnętrzne – źródła i możliwe sposoby ich ograniczania:

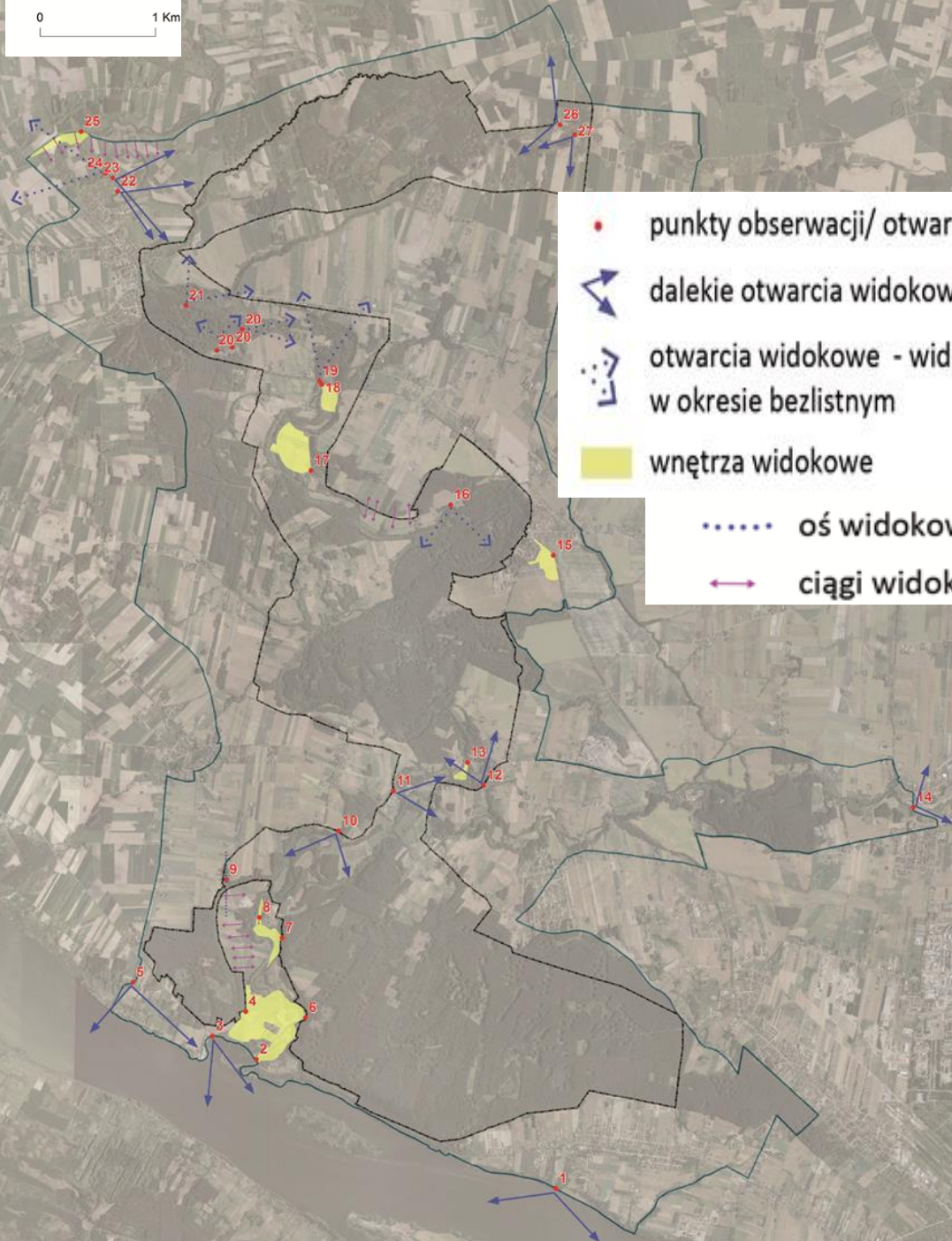
Lp.	Charakterystyka i źródła zagrożenia	Możliwe sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	Wprowadzanie nowych inwestycji kubaturowych w obszarze przedpola ekspozycji zabytku	Wprowadzenie stref ochrony ekspozycji wraz z zapisem regulującymi sposób zagospodarowania terenu
2	Wprowadzanie nowych inwestycji kubaturowych w sąsiedztwie obiektu przejmującej rolę dominanty	Wprowadzenie stref ochrony ekspozycji wraz z zapisem regulującymi sposób zagospodarowania terenu

Walory krajobrazowe, metodyka prac

rys. Maciej Wasilewski

- Charakterystyka walorów krajobrazowych na tle regionu
- Inwentaryzacja stanu krajobrazów, punktów, osi i przedpoli widokowych
- Atrakcyjność typów terenu i pokrycia dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych Parku
 - Wyznaczenie typów krajobrazu i ich charakterystyka (8 typów 29 jednostek krajobrazowych)
 - Ocena atrakcyjności jednostek krajobrazowych
- Waloryzacja krajobrazowa, w tym krajobrazów kulturowych – wskazanie krajobrazów o cechach priorytetowych
- Problem:
- niepełne informacje z 2006r – brak odniesień do ustawy krajobrazowej i instrukcji (Solon i in.2014)

Lokalizacja punktów widokowych, obserwacyjnych i otwarć widokowych w BPK

Punkty obserwacji
krawędź wysoczyzny, mosty
/ **otwarć widokowe**

Oś widokowa

– linia prosta stanowiąca oś
kompozycji

Ciągi widokowe

– umożliwiające dalekie
widoki w różnych
kierunkach i towarzyszące
drogom i szlakom
(Bądkowo Kościelne,
Cierszewo)

Analiza kompozycji widokowej z punktu nr 3 Biskupice – przy przystani żeglarskiej w Murzyniewie

rys. Maciej Wasilewski

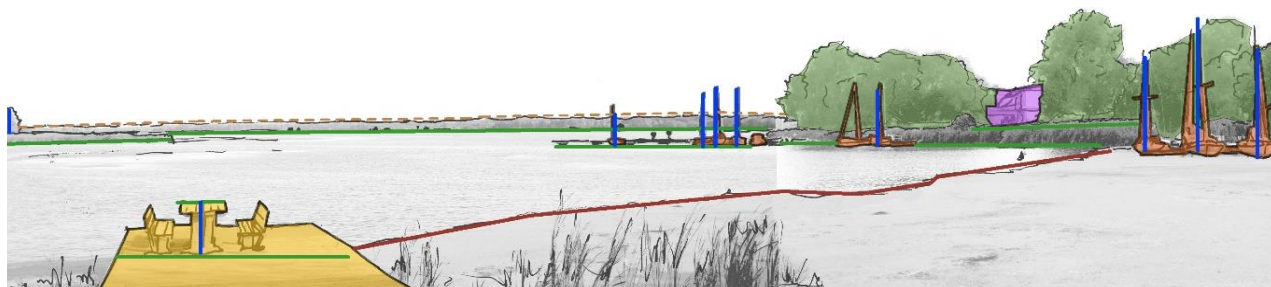

plan I plan II plan III plan IV plan V
plan VI

subdominanta naturalna akcent kulturowy pozytywny
linie diagonalne (perspektywiczne) linie horyzontalne (statyczne)
akcent kulturowy neutralny akcent kulturowy negatywny
linie wertykalne (dynamiczne) linia widnokregu

platy zadrzewień z zabudową przystajni i żagłówkami platy zadrzewień i zakrzewień platy roślinności nadwodnej powierzchnie wód piaszczysta plaża
wypośażenie terenu grupy kompozycyjne

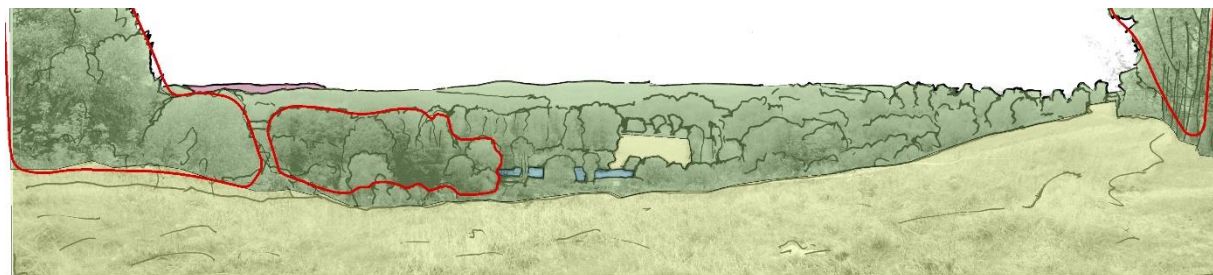

Analiza kompozycji widokowej z punktu nr 12 w Kobiernikach przy drodze Srebrna - Siecień

rys. Maciej Wasilewski

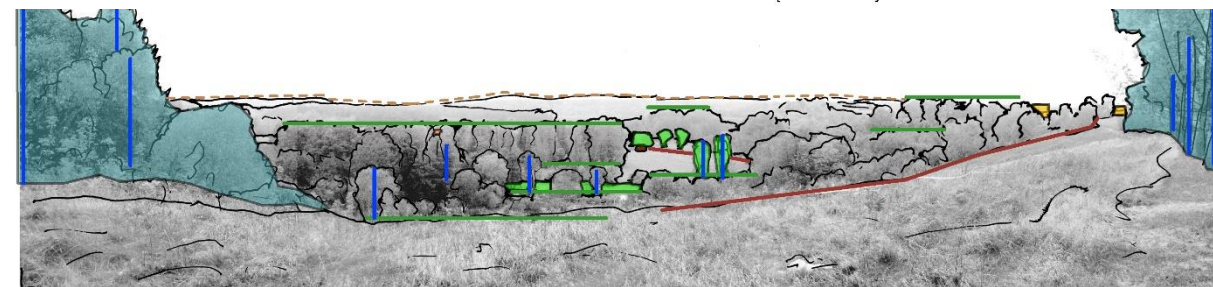

plan I plan II plan III plan IV plan V
plan VI plan VII

akcent naturalny	akcent kulturowy pozytywny
linie diagonalne (perspektywiczne)	linie horyzontalne (statyczne)
akcent kulturowy neutralny	kulisy panoramy
linie wertykalne (dynamiczne)	linia widnokładu

płaty zadrzewień i zakrzewień płaty łąk i pastwisk powierzchnie wód mozaika zadrzewień, łąk i zabudowy grupy kompozycyjne

Podsumowanie diagnozy

waloryzacja krajobrazu w BPK – krajobrazy o cechach priorytetowych

- krajobrazy unikalne – wyróżniające się w skali regionu
- krajobrazy wybitne – o najwyższych walorach zarówno przyrodniczych, kulturowych jak i estetyczno-widokowych
- krajobrazy reprezentatywne - typowe, charakterystyczne dla regionu i cenne

Unikalne i wybitne dla Mazowsza:

- Krajobrazy dolin o wyraźnych krawędziach: Skrwy Prawej, Wierzbicy – walory estetyczno – widokowe i przyrodnicze

Reprezentatywne dla Mazowsza:

- Krajobrazy leśne na równinie ze starodrzewiem o zróżnicowanym składzie gatunkowym – walory przyrodnicze i walory estetyczno – widokowe
- krajobraz starasowanych zboczy doliny Wisły z rozległymi widokami - walory estetyczno – widokowe i przyrodnicze, w mniejszym stopniu kulturowe (Murzynowo)
- Mozaika zabudowy i pól w Bądkowie Kościelnym - walory kulturowe i walory estetyczno – widokowe

Zagrożenia dla celów ochrony krajobrazu ChPK

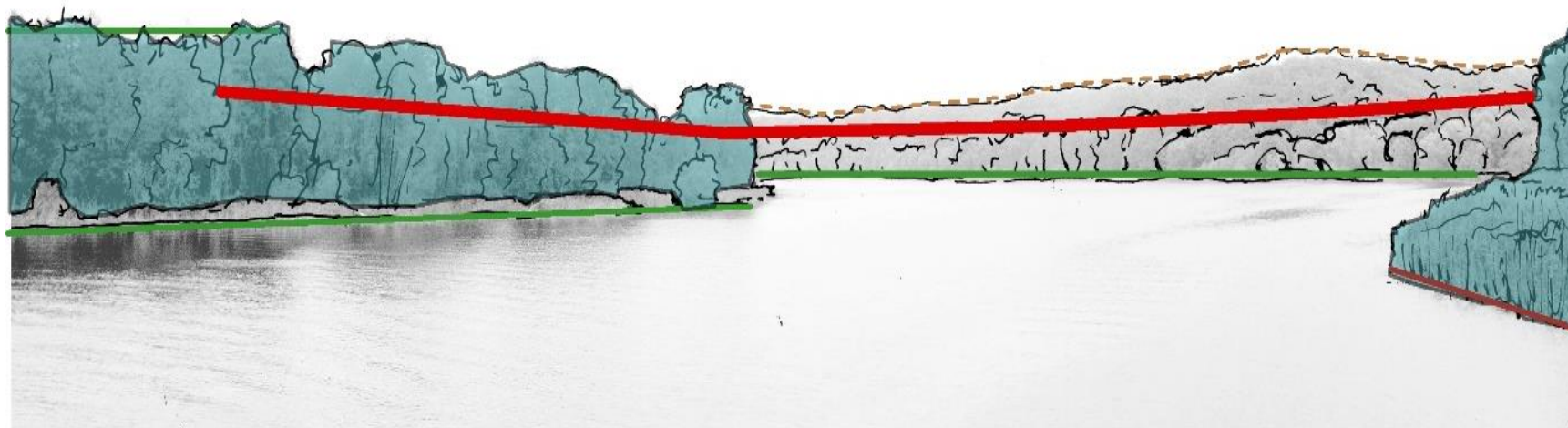

- Wkraczanie zabudowy w krajobrazy otwarte
- Zarastanie otwarć widokowych

Zatrącanie tożsamości krajobrazu wiejskiego (zarówno w miejscowościach jak i poza nimi)

Utrata walorów krajobrazowych, a także zaniku głównych funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych dla których Park utworzono

 kulisy widoku

 akcent kulturowy
negatywny

 linie diagonalne
(perspektywiczne)

 linie horyzontalne
(statyczne)

 linia widnokręgu

Dziękuję

agata_cieszewska@sggw.pl

